

Elősz. díj helyben:	
Egész évre	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre	2 frt
Vidékre	1 frttal több.
Hirdetési díj:	
Egész oldal	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyedoldal	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
VII-ik kör, Virág-utca, 337-ik házszám.	
Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vétetnek fel.	
„Nyilttér” sora 15 kr.	
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr. és a kincstári illeték számítottatik.	

A nemzet gyásza.

Lesújtó értesítvényt adtak ki az orvosok folyó hó 9-én d. e. 11 órakor:
Baross Gábor a vasminiszter meghalt.

Az a vasminiszter, aki le tudott győzni éveken keresztül emberfölötti munkát, nem tudta legyőzni a betegséget, mely vasszervezetét megtámadta.

Mintha mindenben üldöznék, a sors ezt a szegény magyar nemzetet! Férfikora javában, tevékenysége teljes erejében szakította ki a kérlelhetetlen sors körülből azt az embert, aki a nemzetnek egyik reménye, bizalma, a kormányának olyan tagja volt, aki a munkát, az alkotásokat, a sikereket képviselte.

Elvesztettük korán, váratlanul, a mikor még merészen hittük, hogy az a férfi, kit a magyar nemzetnek a gondviselés jó kedvében adott, munkájának, alkotásának és eredményeinek kezdetén van.

Gyászba borul a nemzet, hogy elsírassa egyik legjobb fiát. Megmérhetetlen a veszteség, mely az országot érte.

A nagy halott élete és tevékenysége becses hagyománya lesz az országnak, s ennek emlékével nem tünhetnek el az az irány, melyet meghonosított és amely által anyagi létünk jövő fejlődését megalapította.

44 éves korban érkezett el ama legvégső ponthoz, mely minden életnek határköve; férfiui tetteirenek fényes delelőjéről omlott egyetlen halálos rázkódással mindent kiegyenlítő sirjába.

A hálás haza elviszi nagy halottjának ravatalára őszinte, fájó könnyeit, és a megrendítő nagy csapás lényegét abban a szóban foglalja össze: hogy Baross Gábor kora elhunytával mérhetetlen sokkal szegényebbek vagyunk.

W. L.

Baross Gábor életrajza.

Bellusi Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter, szül. 1848. jun. 6. Prezsuinán, Trencsénm. A jogot Budapesten végezte, 1871. ügyvéd, megyéjében aljegyző, 1874. főjegyző

és árvászéki elnök s a »Vágvölgyi Lap« alapítója. 1875. a puchó-illavai kerület orsz. képviselője s azóta folyton a ház tagja. Ez idő folyamán tagja volt valamennyi fölrati bizottságnak, elnöke a közoktatási, előadója a közgazdasági bizottságnak, jegyzője a magy. delegációnak, előadója a hadügyi albizottságnak. 1882. államtitkár a közmunka- és közl. miniszteriumban, ugyanott 1887. miniszter s a közlekedési és földmívelési miniszteriumok törvény alapján eszközölt átalakítása óta kereskedelmi miniszter.

Államszolgálatba lépte óta a tervszerű és nagy arányú reformok hosszú sorát kezdeményezte s különösen mint miniszter fejtett ki rendkívüli és sikeres tevékenységet, mely a magyar gazdasági élet minden ágára termékenyítő hatással volt. Főbb alkotásai:

A magy. államvasutakat akként reorganizálta, hogy egyrészt az ország közforgalmi érdekeinek szolgálgjanak, másrészt az állami bevételeket a befektetett tőke arányában növeljék; a vasutaknak már előbb megkezdett államosítását ritka erélylyel és tervszerűséggel folytatta, új vonalak építésével és az osztrák-magyar államvasut hazai vonalainak államosításával az egész közforgalom vezetését az állam kezében összpontosította; a vicinális vasutaknak nyújtandó kedvezményről szóló törvény alkotásával és végrehajtásával pedig a fontosabb helyi vonalak kiépítését tette lehetővé. Az ekkép megalkotott nagy vasuti hálózatot

TÁRCZA.

Érdekes naptári határvonal.

— Idegen kútfők nyomán közli: HAVAS ANTAL. —

Amerika 400 éves felfedezési jubileuma alkalmából időszerűnek vélem ily tétel megbeszélését a tárcza szórakoztató rovatában. Nem a tudományos oldalról, hanem érdekességi szempontból mondva el egy kis adatot, mely a föld gömbölyűsége mellett bizonyít.

A felfedező Columbus a Portugáliától keletre eső Indiába Afrika körülhajózása helyett úgy is vélt eljuthatni, ha az Atlanti oceant nyugoti irányban átszeli. Elindulásának történetét ismerjük a történetből csak annyit jegyzünk meg ide, hogy Columbus nem tudta, hogy nem Indiában van. Csak többszörös odautazása és a felfedezések nagyobb számaránya magyarázta meg a való helyzetet. Így történt, hogy Amerikát nem Columbusról, hanem Vespuccio Amerigoról, ki annak első térképét készíté nevezték el. De a föld gömbalakjáról még fogalommal nem bírtak.

Később 1552-ben midőn Magellan a földet körülhajózta győződtek meg arról. Ekkor történt, hogy a Viktoria nevű hajón Santiagóba érkező hajósok legnagyobb rémülettel tapasztalták, hogy az ott lakó portugálok jul. 10-ét

csütörtököt tartanak, míg ők csak jul. 9-ét szerdát számítottak. Tehát az összes ünnepnapokat nem helyes időben tartották meg, sőt tiltott napon is ettek husnemüt. A tévedéssel egyszerűen egymást vádolták és napirendre tértek a dolog fölött.

A föld gömbölyűségét bizonyító ezen körülményt tapasztalták, de nem ismerték föl, hogy ép ez okozza az egy nap tényleges idővesztést, amit nem figyeltek meg.

Az ily formán elvesztett nap zavaró hatását leginkább a kereskedő világ sínylette meg, amint a következő esetből kitünik: 1869-ben Észak-Amerika birtokába ment át Alaska orosz birtok. Miután az orosz naptár a katolikustól 12 nappal hátrább van, s ez időszámítást nem tiltották be, megtörtént az, hogy az Alaskába jövő amerikai egy héten 2 vasárnapot is tartott. Az oroszok vasárnapját a saját szombatján; továbbá a saját vasárnapját az oroszok hétfőjén. A San-Franciskóból jövő amerikai Sitchaban Alaska főhelyén péntek este megérkezvén, másnap hiába akart üzleteket kötni: ez azért volt lehetetlen, mert az oroszoknál már nem szombat, hanem vasárnap volt. Végre is a törvényhozótestület erre vonatkozó határozata megszüntette a különleges helyzetet, midőn a Julius-féle naptárt rákényszeríté Alaska lakóira.

A föld tengelye körüli forgása szerint lesz a nap 24 órára osztva. Csak az ugyan-

azon délkör alatt lakó népeknél van egyidejűleg dél; máskülönben minden inkább keletre eső délkörrel a déli idő 4 percczel előbb és viszont, minden inkább nyugotra eső délkör alatt 4 percczel később van dél. Ha tehát 180°-ra kelet felé haladtunk úgy az órák közt 12 órai különbséget észlelünk, mi újabb 180 foknál már egy napi különbséget tesz ki, és pedig ha kelet felé haladtunk egy nappal előre vagyunk a számításban, ha pedig nyugot felé utazunk körül a földet úgy egy nappal hátra maradunk.

Nem ily egyszerű a kérdés, ha föltéve csak 180 foknyira haladunk előre és ott letelepedni akarunk. Annyit tudunk, hogy pl. ha az első foknál dél van a 180 foknál éjjel leszen. Az a kérdés már most, mely naphoz tartozik ez éj? az elmúlt naphoz, vagy a következő naphoz?

Erre nézve is csak azzal kell tisztában lennünk, hogy mely irányból érkezünk? Ha kelet felől jövünk, akkor a Barátság-szigeteken 1/2 12 óra éjjel szerda van, mialatt Budapesten már 12 óra nappal és csütörtök van; ha meg nyugat felől érkezünk meg 180 foknyi út után a Barátság szigeteken csütörtök 11 1/2 óra éjjel van, akkor midőn Budapesten csütörtök déli 1/2 12 óra van.

A spanyolok felfedezéseiket kelet felől jövet végezték, s így az általuk benépesített

minden irányban a magyar gazdasági élet szolgálatába helyezte s magyar nemzeti gazdasági és tarifapolitikát léptetett életbe, mely a bel-forgalmat és a kivitt egyaránt emelte. 1889. aug. 1-én behozta a zónatárfát, mely a személyforgalomban korszakot alkotó reform s nálunk a forgalmat roppantul emelte, külföldön pedig többé-kevésbé utánzásra talált. 1891. jan. 1. az új árudíjzabással és a benne nyújtott kedvezményekkel terményeink kivitelképességét, fejlődő iparunk versenyképességét emelte.

Tengeri forgalmunk biztosítására szintén nagy arányú tevékenységet fejtett ki. A postát és távirát egyesítette, a postatakarépképzőket, a vasúti, posta- és távirati szaktanfolyamokat szervezte. Mint közm. és közl. miniszter az ármentesítő társulatok egységesebb felügyeletével és ellenőrzésével, továbbá a »vizrajzi osztály« föllállításával folyóink szabályozását céltudatos irányba terelte. Mint keresk. miniszter a kereskedelmi muzeumot, az országos ipar-tanácsot, az ipari és kereskedelmi alapot alkotta meg, s nevéhez fűződnek az iparnak adandó állami kedvezményről, a munkások betegsége-lyezéséről, a vasárnapi munkaszünetről stb. szóló törvények. A közúti és középítészeti szolgálato- t, valamint az 1890. I. t.-cz.-kel a közmun-ka-, vám- és révügyeket rendezte, az állami uthálózatot kiterjesztette. Ő indította meg a Vaskapu szabályozását is.

Érdemeit ő-Felsége a vaskorona renddel, a titkos tanácsosi méltósággal és a Lipót-renddel jutalmazta. 1884. óta Győr városát képviseli s munkás életének vázlatos rajzát azzal a szomorú hírrel fejezzük be, hogy meghalt 1892. május 9-én.

Baross Gábor halála.

A kit «a vasember» névvel illetett a nemzet, hogy e névvel fejezze ki csodálkozását a munkabírás athletája iránt, immár kiterítve fekszik a kereskedelmi miniszterium palotájában, a hol szállása volt.

Három nap előtt még aggódó reménységgel állta körül betegágyát a nemzet s életért remegő szívek fohásza könyörgött a Mindenhatóhoz, hogy adja vissza egészségét annak

és civilizált szigeteken az európai időt bevezették, mely előre van; a portugáliak nyugot felől érkezve egy nappal hátramaradt európai időszámítást vezettek be a Csendesoczeán szigetein. Így tényleg vannak bizonyos irányban szigetek a Csendes tengeren, hol az ember egy kis kirándulást téve egy héten két sőt három vasárnapot is tarthat; esetleg kikerülheti a vasárnapot hétről hétre, a meddig kedve tartja.

Igy pl. Dsilolo nevű Molukki sziget 7 1/2 foknyira fekszik Manilla szigettől; de előbbi a naptári határvonaltól nyugotra, utóbbi keletre fekszik, ekként Dsiloloban május 1-je vasárnap 1/4 óra éjfél után van már, míg Manillában csak péntek éjfél előtt 1/2 óra és csak április 29-ike van. Macao Manillától 7 fokkal keletre fekszik, tehát 1/2 óra különbségnek kellene lennie a naptárban, mégis Manillában május elseje vasárnap, midőn Macaoban már május 2-ika tehát hétfő van.

Ha valaha annyira előhalad a kor, hogy e szigeteket a táviró sodronya összeköti, meg-eshetik majd az, hogy pl. Dsiloloban május 1-én nagy tüzvész üt ki, ezt megsürgönyzik Manillára s daczára annak, hogy ugyanabban az órában kézbesítik a sürgönyt, mégis csak május harmadikán kapják kezökbe.

Talán majd akkor szükségessé válik ez érdekes naptári határvonal mentén a naptár kiigazítása; de most ez még teljes lehetetlenség.

a férfunak, a kinek minden gondolata, minden tette a nemzeté, egyes-egyedül magyar hazája volt.

A múlt szombaton, úgy este felé, kapott szárnyra az a kósza hír, hogy Baross Gábor meghalt. A megdöbbenés moraja hangzott mindenfelé, a főváros lakossága megmozdult és sietett, hogy kérdezősködéssel ostromolja a gyógykezelő orvosokat, a szerkesztőségeket.

És három nap előtt megnyugvással fogadhatták a választ. Maguk a kezelő orvosok sem hitték, hogy a halál ily rövid tusa után győzedelmeskedjék a hatalmas emberen, a kinek ereje nem ismert akadályt a tettek mezején, a kinek alkotó vágya ledöntött minden gátat, mely a célnak útját állta

F. hó 8-án délelőtt, kevéssel 11 óra után, újra kísértett a halálhír. A még mindig reménykedő közönség nem adott hitelt a sajtóról-szájra adott szomorú hírnek s csak mikor a lapok gyászkeretes külön kiadásai megjelentek, csak a mikor sorjába tüzték ki a fekete lobogókat a középületekre, kelt életre a megdöbbenés. Utcán, tereken, hivatalokban, kávéházakban másról se beszéltek, mint ama nagy csapásról, mely Baross Gábor elhunytával a magyar nemzetet érte.

Meg tudtuk egész valójában, hogy ki volt ő minékünk, ma, a mikor már nincs az élők sorában s csak alkotásai hirdetik nagyságát. A megérdemelt népszerűség oszlopot emelt néki már életében s ha voltak ellenségei, azok is tisztelettel adóznak nagy hazaszeretetének, csodás munkáságának.

Az önálló vasúti politika megteremtőjének, az áldásos zóna-tarifa megalkotójának és sok sok nagy terv megvalósítójának, bellusi Baross Gábor kereskedelmi miniszternek emlékét áldani fogják a késő századok is.

Baross Gábor utolsó órája.

A beteg miniszter orvosai már mintegy öt napja teljesen tisztában voltak a veszedelmmel, mely a nagy beteget fenyegette s épen azért vonakodtak bulletin-eket kiadni, nehogy a teljesen eszméletlen levő miniszter hírlapokat kérve, azokból értesüljön betegsége aggasztó voltáról. Betegsége alatt ugyanis állandóan eszméletlenül volt s megtartotta érdeklődését a közügyek s saját miniszteriuma iránt. Az utóbb képződött izzadmányok rendkívül megnehezítették a beszélő képességét, a mi észrevehetőleg igen bántotta, mert mindaddig szeretett környezetével társalogni. E beszélgetések közben igen gyakran kifejezte orvosaiába vetett bizalmát s reményét, hogy nem sokára elutazhatik Abbáziába. Nagyon bántotta, hogy az ügyeket nem intézheti s ha az államtitkár, vagy Csőke miniszteri titkár, ki az elnöki ügyosztályba van beosztva, megjelentek ágyánál, többször kifejezte óhaját: vajha minél előbb régi erejével láthatna a munkához. Az orvosok egészen vasárnap estig rendkívül erős szervezetében biztak. Klempa dr. esti tél 6 órakor — az nap negyedszer — meglátogatva a beteget észre vette, hogy állapota ismét súlyosbodott, el annyira, hogy 6 órakor, bár nem vesztette el eszméletét, nem birt többé beszélni. Hat óra tájban megjött Korányi tanár is s mindketten reggeli 6 óráig ott maradtak a beteg miniszternél. Esti 11 órakor átküldtek dr. Pulky sebészorvosért, aki az első punkcióit is végezte, hogy vezesse el ismét sebészi uton a fel nem szívódott izzadmányt. A műtét fél 12-kor ment végbe, azonban bár rendkívül nagy mennyiségű izzadmányt távolított el az orvos, a beteg mellén és hátán bevezetett ca-

nullekkel, az állapot mit sem javult. Az operáció után a miniszter próbált ugyan beszélni, de hiába, nem volt rá képes. Még a műtét előtt áthelyezték a nejével szomszédos ágyába, hol a hajnali órákban lethargikus állapotba esett. Tíz óra tájt nagy erőlködéssel kért papot, mire hozzátartozóit — anyját, sógorát s anyósát, Beckers bárónőt — az orvosok eltávolították. Mikorra azonban a pap megjött, ő kiszenvedett az orvosok karjaiban.

Mi okozta a miniszter korai halálát?

Baross miniszter betegségének keletkezéséről a «P. Lloyd» a következőket írja: A miniszter már Orsovára való elutazása előtt igen rosszul érezte magát. Lázrohamai voltak, melyek rendszeresen este keletkeztek és csak reggel felé enyhültek. A miniszter bizott rendkívüli testi erejében és szívósságában és — mint mondá — az utazás alatt el fog mulni a baja. Aggódó környezetére sem hallgatott és elindult a fáradságos utra. Az egész uton a nedves szeles időben a fedélzeten állott és a Vaskapunál nagyobb gyalogutat tett. Ez természetesen nagyban hozzájárult, hogy baja rosszabbra forduljon. Mikor a miniszter újra hajóra szállt, hogy visszatérjen, már akkor annyira rosszul volt, hogy alig tudott állani a lábán. A hideg rázta és nagyfokú láz gyötörte. Budapestre érve a vasakaratu ember ismét munkához látott és csekély pihenés után a házba is ellátogatott. Április hó 5-én a nemzetgazdasági bizottságban a «világposta» forgalom törvényjavaslatának tanácskozását vezette. A tanácskozás alatt annyira rosszul lett, hogy az ülés után hazasietett, ágyba feküdt és a betegágyat oda sem hagyta többé.

A beteg miniszternek utolsó óráiról Korányi Frigyes tanár a következőket beszéli el: Miután szombaton a beteg állapotában lényeges javulás állott be, a láz a tegnapelőtt délután folyamán ismét emelkedett és esti 6 óráig oly nagy fokot ért, el, mint még eddig soha. Az exudatus emelkedett és az ütérverés meg a lélekzés rohamosan hanyatlott. Klempa dr., a házi orvos, dél óta nem hagyta el a betegágyat. Este 9 órakor Korányi tanárért küldtek. A konzultálásnál a testi erő rohamos csökkenését állapították meg. A légzés nehézségen operációval segítettek és a műtét után a beteg sokkal könnyebben érezte magát. Némi táplálékot is vett magához, bort és egy kis csésze kávé. Pár óra múlva azonban ujjalag elerőtlenedett és önkívüli állapotba esett. A miniszter még deliriumában is vasúti ügyekkel foglalkozott. Reggeli 4 órakor a beteg államférfiu teljesen elvesztette eszméletét és csak pillanatokra tért magához. Ereje rohamosan fogyott és 11 óra felé rövid agonia után kilehelte lelkét.

Baross Gábor betegsége.

Baross Gábor már márczius hó utolsó napjaiban gyöngéledett. Hol a gyomrát fájta, hol meg nehéz légzésről panaszkodott, de mindennek daczára, csekély jelentőséget tulajdonítva ezen tüneteknek, szokott életmódját folytatta. Korán kelt, rögtön munkához fogott és szakadatlanul dolgozott egész napon keresztül.

Egyedüli vágya volt, hogy néhány hetet vidéken töltsön. Azt remélte, hogy a szabad levegő, a szórakozás ismét helyre állítja egészségét.

Április 1-én leutazott Orsovára, hogy megsejmelje a Vaskapu munkálatokat. Alig

hogyan megérkezett, heves láz az ágyba döntötte. Egy napig feküdt is, de azután ismét felkelt, és az egész napon járt-kelt a munkálatok körül, a szakadó esőben, a dermesztő hidegben.

Április 3-án utoljára jelent meg a szabadelvű körben, hol számos barátai aggodva látták, hogy a különben oly vidám és friss miniszter, mint huzódott össze téli kabátjában, mint rázza a hideg.

Egy kritikus nap.

Dinamit és petarda! . . . Légbe röptül paloták, csonka tagok és halál, ezek voltak az emberek képzeletében május elsejével összetűzve; s ime csöndesen lezajlott a munkások ünnepe, s a kritikusként jósolt nap az emberi érzelmek és gondolatok fürkészői meghazudtolására csupán a mulatozás, a szorakozás ártatlan napja volt.

A socializmus eszméivel kérkedő anarchizmus nem adhatott életjelt magáról s a táviró-drótok két városból hoztak hírt a dinamitról és a petardáról. Ezek nem okozták egy csirkének a halálát sem.

Mi ennek az oka! kérdi talán az ijesztő álomlátásokkal saturált emberiség?

Pedig ezt a kérdést nem nehéz megoldani! Az ember szívéhez elkeseredése pillanatában ép oly közel van a kétségbeesés, mint a reménység. Nagy mérvű pessimizmus kell ahhoz, hogy valaki az emberi szívet minden rossz kutféjének tekintse csupán; a ki így gondolkozik, annak fogalma sincs szabad akaratról, természetes fejlődésről, nevelésről stb. mert az ember épeu annyi fogékonyt hord szívében a jóra, mint amennyit a rosszra, s e kettőnek egymás elleni harca fejleszti ki az értelem világánál az akaratot.

Az akarat kifejlődése feltételezi az értelmet, az értelem pedig nem fejlődhet elvontan, annak, hogy helyes úton legyen, meg kell ismerkednie az élettel, úgy, a mint van, annak fény és árnyoldalával egyaránt. Ki most a bűnös akkor, ha a tehetetlen ember ennek az életnek csupán az árnyoldalát isméri meg, az az ártatlan gyermek-e, vagy az a kinek a gonviselés azt a magasztos hivatást adta, hogy őt megtanítsa az élet mikénti használatára. A társadalmi eszméknek határozott elfajulása a socializmus, meg a comunizmus. E két tan nem sokban különbözik egymástól, de abban különösen megegyeznek, hogy az egyéni tulajdon eszméjét akarják megsemmisíteni. Ezt sugalja nekik a szenvedő emberiség jalkiálítása, a kétségbeesés.

De adja meg a társadalom ezeknek az embereknek a módot arra, hogy ők is rendelkezzenek valami fölött: akkor az egyéni tulajdon eszméjénél náluk hübb hirdetője nem akad. És valóban a mai társadalom meg is teszi a maga kötelességét. A munka értéke emelkedik s ezzel a munkás is becsülésben részesül. Nem rabszolgája többé a munkás, a munkaadónak, hanem kölcsönös támasz egyik, a másik mellett; az egymásra utaltság eszméje szorosabbra fűzi közöttük a kapcsolatot s e kapocs tartja össze szilárdan a társadalmat.

Az tehát, hogy a rettegett május elseje oly békésen folyt le, nem a rendőrség és katonaság hatalmát jelenti, hanem a munkás nép sorsának a javulása.

Ismétlem még egyszer, hogy az ember szívéhez az elkeseredés pillanatában ép oly közel van a remény, mint a kétségbeesés.

A társadalomtól függ csupán ad-e reményt a munkásoknak sorsuk javítására. s akkor a békét mi sem zavarja meg, vagy pedig eltaszítja magától egyik leghasznosabb osztályát, s akkor elszenvedi a harcot, melyre a kétségbeesés készíti a szenvedő emberiséget.

— cs — ó.

H I R E K.

Abnormalis időjárás. Napok óta folytonos esőzés. F. hó 10-én esteli 7—8 óra közt pedig nálunk rég nem látott zivatar keletkezett, aminőt május első felében ritkán érünk. Különös volt az, hogy míg rendszeren a Duna felől szokott a zivatar jönni, most ellenkező irányból, azaz kelet felől jött és több órán át tartott.

Lapunk t. olvasóit figyelmeztetjük a hirdetési rovatok alatt a „Magyar országos központi takarékpénztár“ közleményére.

Ismét vétkes gondatlanság. A szent-rókus külvárosi iskolaépítésnél felállított állványok oly könnyelműséggel lettek összeállítva, hogy az ott dolgozó Csurmits Athanázia az emeletről lezuhanva életveszélyesen megsérült. A rendőri elővizsgálat megindított mely hivatva lesz kideríteni a bűnöst.

A napokban járt itt egy juh-őrző kinek első dolga az volt hogy a szemébe ötlött női-kalap kereskedésbe menjen bámulatát kifejezni vajon «mi lsten csodáját» készítenek itt, s mire használják azokat; — éppen szerkesztőségünk egyik tagja vetődik arra, kinek föltűnt a pásztornak csudálatot kifejező arcza, és hogy valjon mit akar az a nőidivatárusnál? — Megszólítja hogy mit keres a bátyó ezen üzletben? — «Hát aszondok, még ilyet ez életben soh' sem láttam, már csak mög nízöm, hogy az anyjuknak elmondjam miféle garabolyokat árulnak ezek»; mert — úgy mond — «minálunk csak csöpüből fonnak ilyet, és még sem virágozzák és pántlikázzák föl»; természetesen kosarakat érve alatta. Onnan kijövet ilyen szavakra fakad: «ugyan mondanák mög a teis tekintetes nagy uraim, miféle masinával hozták ezeket a nagy küeket erre a gyalog-járókra, hogy innen kezdőgyik és ott végzőgyik a hun akarják? Má ipeg ilyet még soha sem láttam» és nagy bámulatából alig tudott kikerülni, az aszfaltot egydarab kőnek nézte.

Egy örült munkája. Krempeties György 8-ik köri örült gazdaember saját házában a banyakemencét akarta felbontani, de tulbuzgóságában annyira ment, hogy egy öles gödröt ásott és ha a házbéliek idejekorán észre nem veszik az egész ház összeomlik. Rendőrökkel kellett a szerencsétlen embert megfékeztetni és a kórházba szállíttatni ahol orvosi gyógykezelés alatt áll.

Farkasok májusban. Aradmegye közgazgatási bizottsága tegnap hivatalos hajtóvadászatot rendelt el a Pojána, Acсуca, Talász és Pleskucza községek határában elszaporodott farkasok kiirtására. A hajtóvadászat határnapját legközelebb fogja kitűzni a nagyhalmgyi szolgabíró.

Párducvadászat Nagy-Enyeden. Nagy-Enyedről értesítik lapunkat, hogy Bartók György reform. lelkész Szászvárosban választatván meg, tegnapelőtt tartotta bucsuját a zsufozásig megtelt templomban. Az ünnepély végén a rendkívül diszes közönség lakásához kísért a lelkészt, kitől Hegedüs tanár érzékeny bucsut vett. Este tiszteletére fényes banketet rendeztek, melyet időközben kinos baleset zavart meg. Ugyanis Prochaszka nagy állatseregletének ko-

csijait hirtelen támadt vizár feldöntötte. Három párduc, egy puma, több majom kiszabadult. Egy párduc, egy asszonyt fején megsebzett. Csendőrök és honvédek erős vadászat után a három párducot lelőtték, Egy csendőr könnyen megsebesült. A puma elevenen megkerült. A kocsikat a víz miatt csak tegnap huzhatták ki. A megsebesült asszonyt kórházban ápolják.

Májusi vásár f. hó 15 és 16-án lesz Szabadkán az ugynevezett májusi vásár, mely ugyan soh'sem szokott valami élénk lenni, de ha időjárásunk így marad, féltő, hogy kereskedőink és iparosaink megsínylik.

Közgazd., ipar, kereskedelem.

Utmutatás

a szőlőragya (peronospora viticola) ellen való védekezésre.

(szőlős gazdáink figyelmébe.)

II.

Védekezésül a következő résztartalmú folyadékok használatnak.

A bordeaux-i keverék, melynek alkotó részei többféle arányban vegyíthetők. Napjainkban rendszeren ezek az arányok szerepelnek: a) 100 liter víz, 2 klogramm rézgálicz, 2 klogramm égetett mész. b) 100 liter víz, 3 klogramm rézgálicz, 3 klogramm égetett mész. c) 100 liter víz, 4 klogramm rézgálicz, 4 klogramm égetett mész.

Az a) alatti (kétszázalékos) keveréket akkor használjuk, mikor a baj még nem lépet fel, hanem meg akarjuk előzni. Ha az első permetezés kellő időben május végén, megtörtént, akkor a nyár további folyamán is elég szokott lenni ez a keverésarány.

Hogyha azonban az első permetezés megkészt, s a gomba nyomai már mutatkoznak a leveleken, akkor a b) és c) alatti (3- és 4%-os) arányban keverjük össze az anyagokat.

A rézgáliczot megtörjük és először kisebb mennyiségű mérsékelt meleg vízben — 1 klogramm rézgáliczra 3 liter vizet számítva — oldjuk fel. Egy másik edényben pedig az oltatlan meszet oltjuk meg egyszer annyi vízben. A mészsoldatot czélszerű finom szitán átszűrni, nehogy olyan anyag is maradjon benne, melytől a permeztő készülék bedugul. Ezután a rézgáliczoldatot a kellő arány szerint nagyobb mennyiségű vízbe ontjuk be és ha a mészsoldat, elhült, akkor folytonosan kavarással közt lassan hozzá keverjük a rézgálicz-oldathoz (és nem fordítva). — A mészsoldatnak okvetlenül le kell hűlnie, mert különben a keverék a peronosporára nézve teljesen hatástalan lesz. Ha van jó kövér, vajszerű oltott meszünk, úgy ezt is használhatjuk, csak hogy ekkor 1 kilogr. oltatlan mesz helyett 2 1/2 kilogr. oltott meszet kell alkalmaznunk.

A rézgáliczot csak fa-, réz- vagy agyagedényekben oldjuk fel és annak kavarássához is szintén csak faeszközt használunk.

A kész bordeaux-i keverék elállhat hosszabb ideig is, de használat előtt s általában valahányszor e fecskendőbe öntünk belőle, alaposán felkavarandó, mert éppen azok a részek, melyek a peronosporára hatnak, leülepednek.

E folyadékot a lehető legfinomabb permeteg alakjában kell a szőlőlevelek felső lapjára juttatni.

A szóda és rézgálicz keveréke. Ennél mesz helyett szódát (szénsavas nátriumot) használunk. Az az előnye, hogy nincsenek benne olyan durva részek mint a mészkeverékben. Ha 2%-os keveréket akarunk készíteni, akkor 2 kgr. rézgáliczot 6 liter meleg vízben és 2 1/2 kgr. kris-

tályos szódát 12 1/2 liter vízben feloldunk s e két oldatot folytonos keverés közt előbb a szodaoldatot, aztán a rézgálicot 80 liter vízbe öntjük, s így kapunk egy hektoliter 2%-os rézgálic oldatot. Természetes, hogy ha az első permetezés akkor történik, mikor a baj már fellépett, akkor ennél a keveréknél is több (3—4 kgr.) rézgálicot és megfelelőleg több (3 3/4—5 kgr. (szódát használunk 100 liter vízre s e szerint módosítjuk a keverés arányát.

E két keverék (a bordeaux-i és az utóbb említett szódás) legczélszerűbb a borra feldolgozandó szőlőtermés megvédésénél.

A hol a termést fűrt, tehát csemegeszőlő alakjában értékesítik, ott a következő keverékek ajánlhatók, mert különösen a bordeaux-i keveréknél a permetező anyagtól látható foltok maradnak a fűrtön. A szóda és rézgálic keverékénél egyébiránt ezek a nyomok nem nagyon jelentékenyek.

Törvénykezés.

A szegedi kir. tábla munkássága. A szegedi kir. ítélőtábla ez évi áprilisban is, szokott munkásságával szép eredményeket ért el. A múlt évről 4824 ügydarab maradt hátralékban, melyhez ez évben 1498 érkezett, április végeig elintézésre várt összesen 10.644 ügydarab. Ebből április végeig 6699 ügydarab intéztetett el és pedig áprilisban 1728 ügydarab. Ebből ülésben 1169, ülésen kívül 559. Április végén tehát csak 3945 ügydarab maradt hátralékban a táblánál és így alaposan remélhető, hogy e hátralék rövid idő alatt fel fog dolgoztatni.

Nyiltér.*)

Egész selyem mintázott Foulardokat méterenként 85 krtól egész 4 ft 65 krig (mintegy 450 különböző árnyalatban) megrendelt egyes öltönyökre vagy egész végekben is szállít házhoz szállítva, postabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyem gyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

Nyilatkozat.

Évek óta sok kellemetlenségnek voltam kitéve a szombámban bevezetett villamos csengők miatt s nem akadt egy tökéletes képzettséggel bíró szakértő, ki azokat tökéletesíteni képes lett volna, végre itt Szabadkán **Fürst Ignác** óras mesterben, (lakik helyben VI. kör, István-utca, 160. sz. a.) felleltem azt, ki e szakmában teljes gyakorlottság- és jártassággal bír, miért is őt mindenkinél, a kinek szoba-sürgöny vagy telephon berendezés és órajavításra szüksége van, a legmelegebben ajánlom. Szabadkán, 1892. május hó 11-én.

PERL SÁNDOR,
terménykereskedő.

* (E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.)

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS
SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

Univ. med. **Dr. Wohl József** egyetemi orvostudor, volt bpesti egyetemi tanársegéd, Tauffer tanárnak volt segédorvosa mint **szülész és nőorvos** (specialista) városunkban letelepedett. — Lakik: a nagy takarékpénztár (posta) épületben. Rendel: d. e. 8—9-ig d. u. 2—3-ig.

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az

„EGYETÉRTÉS“

a mely az új évvel immár 25-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposasága és sokasága, rovataink változatosságai kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az „Egyetértés“-t népszerűvé. A kormány körében előforduló eseményekről az „Egyetértés“ olvasói értesülnek első sorban. — Az országgyűlés tárgyalásokról a legérzékenyebb s e mellett tárgyilagossá hű tudósítást egyedül az „Egyetértés“ közöl. Bármely pártközeli lap egyszerre két homlokegyenest ellenkező irodalmi célt szolgál, közöltetik. Ez az óriási terjedelmű lap egyszerre két homlokegyenest ellenkező irodalmi célt szolgál, mert naponként megtalálja benne a család, a hölgyvilág a maga szépirodalmi olvasmányát a világ-irodalom legkitűnőbb íróinak legújabb regényeiben, talál benne tárczazickekét legjobb íróinktól, divattudósítást Párisból stb., úgy, hogy nincs szépirodalmi lap, mely az „Egyetértés“-nek e rovatával a versenyt kiállhatná.

S ezzel szemben ott van az „Egyetértés“-nek oldalakra terjedő politikai és közgazdasági része mely megbízhatóság, komolyság és jólétesültség tekintetében utólrétegetlennek van elismerve a magyar sajtóban. Egyik legfőbb érdeme az „Egyetértés“-nek, hogy az események ösmertetése körül soha semminemű tekintetektől sem hagyta magát befolyásolni, s mint teljesen független lap fölülte áll minden pártérdeknek és csak az igazságot szolgálja. Az egész sajtóban legnagyobb terjedelmű országgyűlési tudósításainak is mindenkor a párttekineteken felülemelkedő részrehajlatlanság szerezte meg a közölséget, mely abban nyilvánul, hogy az „Egyetértés“ olvasói között minden pártból találunk műveket.

Az „Egyetértés“ gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség, az iparos és vállalkozó nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés“ kereskedelmi és tőzsdei tudósításainak bőségével a többi lapok már föl sem veszik a versenyt. — A kereskedő, az iparos s a mezőgazda két évtized óta tudja már, hogy az „Egyetértés“-ben megtalálja mindazt, a mire szüksége van, s e miatt az „Egyetértés“ ma már nélkülözhetlené vált. mint a hazai kereskedelmi, ipar- és mezőgazdasági forgalom magyar nyelvű vezérlapja. Üzleti dolgokban az Egyetértés a legjobban informált lap Magyarországon.

A rendszeres rovatokban s a felmerülő eseményekről legnagyobb terjedelemben közölt hű tudósításokon kívül végre csak az Egyetértés 3 speciális rovatát említhetjük meg, melyek országos hirre tettek szert. Ezek: az Irodalom, a Tanügy és a Mezőgazdaság, melyek mindegyike egy-egy szaklapot képes pótolni. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az

„EGYETÉRTÉS“-re,

melynek előfizetési ára: egy óra 1 frt 80 kr., negyedévre 5 frt s egy évre 20 frt. Az előfizetési pénzek az Egyetértés kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámokat a kiadóhivatal kívánatra ingyen és bérmentve küld.

Az Egyetértés felelős szerkesztője s kiadó-tulajdonosa:

CSÁVOLSZKY LAJOS.

Az Egyetértés kiadóhivatala:

Dalszínház-utca 1-ső szám,
(Az operaházzal szemben.)

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyára, építési anyagok raktára
Budapest, VII., Rottenbiller-u. 13.

<p>Vállalkozik:</p> <p>GRANITERAZZO, BETONIROZÁSOK, CSATORNÁZÁSOK, SZÓKÓKUTAK, CZEMENT-LAPOK és MOZAIKLAPOKKALI KÖVEZÉSEK elkészítésére stb.</p>	<p>Raktárt tart:</p> <p>KERAMIT-LAPOK KELHIMILAPOK METTLACHI LAPOK, TERRACOTTA-ÁRUK, KÖFEDÉLPÉP, TŰZÁLLÓ TÉGLAK, KÉMÉNY-RAKVÁ- NYOKBÓL stb.</p>
---	---

Gyári raktára a gartenaul Portlandi cement és vízhatlan mész-gyárnak.

KÖRNYAGCSŐVEK

Gyári raktára a gartenaul Portlandi cement és vízhatlan mész-gyárnak.

A

Magyar Országos Központi Takarékpénztár

Budapest, Deák Ferencz-utca 7-ik szám

engedélyez

törlesztéses jelzálogkölcsonöket földbirtokokra

a kimutatott földadó vagy a színhelyen fogatosított becslés alapján.

Kölcsonkérvényekhez a telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv hitelesített alakban csatolandók.

A legkisebb engedélyezhető kölcson 1000 frt.

Bárminemű kérdések a fentli címhez intézve, gyors elintézészt nyernek.

Szabadkán, az intézet megbizottja: **Szalay László** ügyvéd.